

Politika zaštite životne sredine Evropske unije

Preventivno delovanje, suzbijanje štete i zajednička odgovornost...

TEKST PRIREDIO:
MILISAV PAJEVIĆ

Politika zaštite životne sredine Evropske unije zasniva se na preventivnom delovanju, suzbijanju štete, zajedničkoj odgovornosti i integrisanju zaštite životne sredine u ostale politike EU s ciljem očuvanja biološke ravnoteže.

Osnovni ciljevi politike zaštite životne sredine Evropske unije su očuvanje prirodnih vrednosti, promocija održive (zelene) ekonomije i briga o javnom zdravlju. Politika zaštite životne sredine EU je multisektorska. Politika i zahtevi zaštite životne sredine moraju biti integrisani u kreiranje i sprovođenje svih politika i aktivnosti Evropske unije, prvenstveno u pogledu promovisanja principa održivog razvoja (Čl. 11 Ugovora o funkcionisanju EU).

Pravno tekovina EU obuhvata horizontalno zakonodavstvo (procesni aspekti prava životne sredine kroz koje se obezbeđuje pravo na pristup

informacijama, učešće javnosti u procesu donošenja odluka, sudska zaštita prava na pristup informacijama i učešće javnosti kao i odgovornost za štetu prema životnoj sredini), kvalitet vazduha, klimatske promene, upravljanje otpadom, upravljanje vodama, zaštitu prirode i biodiverziteta, kontrolu industrijskog zagađenja i upravljanje rizicima, kontrolu hemikalija, genet-

ski modifikovane organizme (GMO), upravljanje bukom, civilnu zaštitu i saradnju sa trećim zemljama.

S ciljem ublažavanja negativnog uticaja ljudskog faktora od eksploatacije prirodnih resursa, načelno opredeljenje je usmereno na održavanje kvantitativnog nivoa prirodnih bogatstava.

To je posledica saznanja da svaka eksploatacija prirodnih resursa može

PREGOVARAČKI TIM ZA VOĐENJE PREGOVORA O PRISTUPANJU REPUBLIKE SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

Vlada Republike Srbije je 13. avgusta 2015. godine formirala tim za pregovore sa EU. Pregovarački tim učestvuje u kreiranju pregovaračke pozicije i izveštava Vladu o procesu pregovora sa EU i sa međuvladinih konferencija po pojedinim poglavljima. Tim čine 24 člana koji dolaze iz državne administracije, akademske zajednice i civilnog sektora. U pregovaračkom timu, su po funkciji, državni sekretari ministarstava finansija i spolnih poslova, šef Misije Srbije u Briselu, direktor Kancelarije za evropske integracije i predstavnik člana Vlade zaduženog za evropske integracije, u ovom slučaju predstavnik Kabinetu ministra bez portfelja. Ostatak tima od 19 ljudi čine stručnjaci iz državne administracije i ministarstava koji su već učestvovali u procesu skrininga, predstavnici akademske zajednice, Nacionalnog konventa i civilnog društva. Članovi tima su i dve osobe koje se bave poglavljem 27 - životna sredina i klimatske promene.

dovesti do poremećaja ekološke ravnoteže, jer su prirodna bogatstva kvantitativno ograničena i mogu apsorbovati zagađenja i neutralisati štetna dejstva samo do izvesnog nivoa. S tim u vezi, globalna ekološka ravnoteža svakim danom postaje sve aktuelnija, što nameće potrebu primene odgovarajućih instrumenata koji deluju u okvirima tržišta.

Razvoj ove politike nema samo element zaštite životne sredine, već i sadržaj veze i balansa koji je potrebno primeniti između razvoja, kreiranja i zaokruživanja zajedničkog jedinstvenog tržišta i efekta koji bi pojačani industrijski razvoj i slobodna konkurencija, i želja za napretkom, mogla imati po životnu sredinu. Predviđa se da u pripremi i sprovođenju aktivnosti u oblasti životne sredine Evropska unija dobija obavezu da uzima u obzir raspoloživa naučna i tehnička saznanja, što podrazumeva stanje životne sredine u različitim regionima EU, potencijalne koristi i troškove preduzimanja mera i odsustva preduzimanja mera i ekonomski i društveni razvoj Evropske unije u celini.

Istovremeno, države članice se ne sprečavaju da održavaju i uvode mere koje su mnogo strože od mera ustanovljenih na nivou EU sve dok su one kompatibilne sa njenim ukupnim ciljevima. Takav pristup u kreiranju i sprovođenju ove politike, kao i njen obim, ali i troškovi usklađivanja,

Projekat „Zdrava i održiva životna sredina za građane Srbije - šta nas čeka u EU?“ finansiran je iz budžeta Republike Srbije - Ministarstva kulture i informisanja. Stavovi izneti u podržanom medijskom projektu nužno ne izražavaju stavove organa koji je dodelio sredstva.

poseban su izazov za državu koja se priprema za članstvo.

Osnovni izvor prava EU u oblasti odgovornosti za štete u životnoj sredini je Direktiva Evropskog parlamenta i Saveta o odgovornosti u pogledu prevencije i remedijacija štete u životnoj sredini. Pored ovog izvora prava, u širem smislu bi trebalo voditi računa i o jednom broju međunarodnih ugovora u oblasti životne sredine. Ovo se naročito odnosi na međunarodne ugovore čiji su osnovni predmet regulisanje pitanja građanske odgovornosti za štete nastale usled zagađivanja naftom, zatim štete nastale usled transporta opasnih supstanci, kao i pitanja građanske odgovornosti u vezi sa štetama nastalim usled korišćenja nuklearne energije.

Osnovni subjekti, prema odredbama pomenute Direktive Evropskog parlamenta i Saveta su operater, nadležni organi i pravna ili fizička lica koja su oštećena ili imaju interes u vezi sa štetama u životnoj sredini. Postoje dve vrste mera: mere koje se odnose na preventivne aktivnosti u odnosu na štete u životnoj sredini i mere remedijaciji nakon što se šteta u životnoj sredini dogodi.

Prema odredbama ove Direktive „šteta u životnoj sredini“ definisana je tako da obuhvata štete koje se odnose na tri elementa životne sredine: zaštićene vrste i prirodna staništa, štete vodama i štete zemljištu.

Opšte je pravilo da je osnovni nosilac troškova aktivnosti prevencije i remedijacija operater. Na osnovu ovih odredbi Komisija je imala mogućnost da predlaže donošenje propisa u različitim oblastima sa ciljem da se obezbedi zaštita i unapređivanje kvaliteta životne sredine, doprinese zaštiti ljudskog zdravlja i obezbedi racionalno korišćenje prirodnih resursa.

Za primenu i sprovođenje pravnih tekovina Evropske unije u oblasti životne sredine u potrebna su značajna ulaganja, kao i snažna i dobro opremljena administracija na nacionalnom i lokalnom nivou. države članice moraju da uspostave posebni okvir za finansijsko upravljanje i kontrolu uključujući i reviziju. Proces u EU integracija u oblasti zaštite životne sredine

INSTITUCIJE REPUBLIKE SRBIJE KOJE UČESTVUJU U PREGOVARAČKOJ GRUPI 27

Pregovaračku grupu za životnu sredinu čine: predsednik, zamenik predsednika, sekretar i zamenik sekretara Pregovaračke grupe koji se imenuju iz reda predstavnika Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine. Članovi Pregovaračke grupe su predstavnici sledećih organa i organizacija:

Ministarstva finansija; Ministarstva privrede; Ministarstva rudarstva i energetike; Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture; Ministarstva zdravlja; Ministarstva unutrašnjih poslova; Ministarstva pravde; Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja; Pokrajinskog sekretarijata za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životne sredine; Republičkog geodetskog zavoda; Direktorata za civilno vazduhoplovstvo Republike Srbije; Agencije za zaštitu životne sredine; Agencije za bezbednost saobraćaja; Privredne komore Srbije; Stalne konferencije gradova i opština; Naftne industrije Srbije A.D. Novi Sad - NIS; Republičkog hidrometeorološkog zavoda; Republičkog Zavoda za statistiku; Republičkog geodetskog zavoda; Instituta za standardizaciju Srbije; Zavoda za zaštitu prirode Srbije; Uprave za šume; Uprave za veterinu; Direkcije za vode; Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo; Kancelarije za evropske integracije i Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom.

odvijaće se u tri oblasti: harmonizacija propisa, izgradnja administrativnih kapaciteta i kapaciteta institucija u oblasti zaštite životne sredine, kao i obezbeđivanje finansijskih resursa. Ovo poglavlje je izuzetno zahtevno u finansijskom i administrativnom smislu, posebno u pogledu dobro opremljene i obučene sudske i upravne strukture.

Prof. dr Andelka Mihajlov
ambasadorka održivog razvoja
i životne sredine, članica
Pregovaračkog tima Vlade Srbije
za pregovore sa EU, zadužena
za odeđene sektore u okviru
poglavlja 27 (među njima i
klimatske promene)

U oblasti klimatskih promena i Srbija i EU su deo „svetske familije“ članica UN Konvencije koja se odnosi na klimu. Ovim želim da podvučem da se Srbija u oblasti klimatskih promena već obavezala na niz mera i aktivnosti, nezavisno od procesa pridruživanja EU. I za samu EU klimatske promene su ne tako davno dodat prioritet, pa je tako Poglavlje 27 do skora bilo samo životna sredina, a sada je životna sredina i klimatske promene. Srbija je ratifikovala sve relevantne međunarodne konvencije i protokole koji se odnose na klimatske promene i sprovodi ih. Da podsetim da smo od 1999. članica Bečke konvencije za zaštitu ozonskog omotača, 2001. godine smo ratifikovali UN Okvirnu konvenciju o promeni klime, 2005. Montrealski protokol, a 2008. godine Kjoto protokol. Nakon konferencije u Kopenhagenu i za konferenciju u Parizu smo dobrovoljno iskazali svoju spremnost da značajno smanjimo emisije gasova sa efektom staklene bašte do 2020. godine. Kako je prioritet Junkerove Evropske komisije, pored borbe protiv klimatskih promena, da EU učvrsti svoje pozicije na globalnoj sceni, to je EU bila jedan od glavnih aktera u formulisanju i postizanju UN Pariskog sporazuma koji se odnosi na klimatske promene, pa se očekuje se da će u narednom periodu EU „ojačati“ svoje zakonodavstvo u ovoj oblasti. Naša zemlja je prihvatila Pariski sporazum i dala obećanja na visokom nivou da će ga ratifikovati. To i EU očekuje od Srbije kao zemlje kandidata za članstvo. Za Srbiju je izazov da realizuje

primenu svega prihvaćenog u ovoj oblasti, a u primeni smo, može se reći, na samom početku. U kompleksnoj, robusnoj, interdisciplinarnoj i intersektorskoj oblasti klimatskih promena, biće jako izazovno pripremiti pregovaračke pozicije u procesu pristupanja EU, obzirom da se vrednuje i primena. Treba prilagoditi monitoring, izveštavanje i verifikaciju podataka, uključiti i aktivnosti adaptacije, između ostalog. Nacionalna strategija za klimatske promene je u fazi pripreme i ona će morati biti usaglašena sa EU 2030. okvirom za politiku klimatskih promena i energije. Za Srbiju nije pitanje da li ćemo, već kada i kako ćemo ostvariti svoje obaveze koje se odnose na klimatske promene. Mnogo se radi i dosadašnja dokumenta su nam profesionalno urađena, ali nas očekuju značajne strateško-političke odluke „da pomerimo primenu“ u bar četiri oblasti: energetika, saobraćaj, poljoprivreda i životna sredina, sa napomenom da se neki rezultati u primeni očekuju i pre 2020. godine. Podvući ću i važnost uloge svih aktera iz ne-državnog sektora, uključujući privredu i organizacije civilnog društva, ali i same građane koji treba da se sažive sa novim navikama u svakodnevnom životu koje će nametnuti borba protiv klimatskih promena.

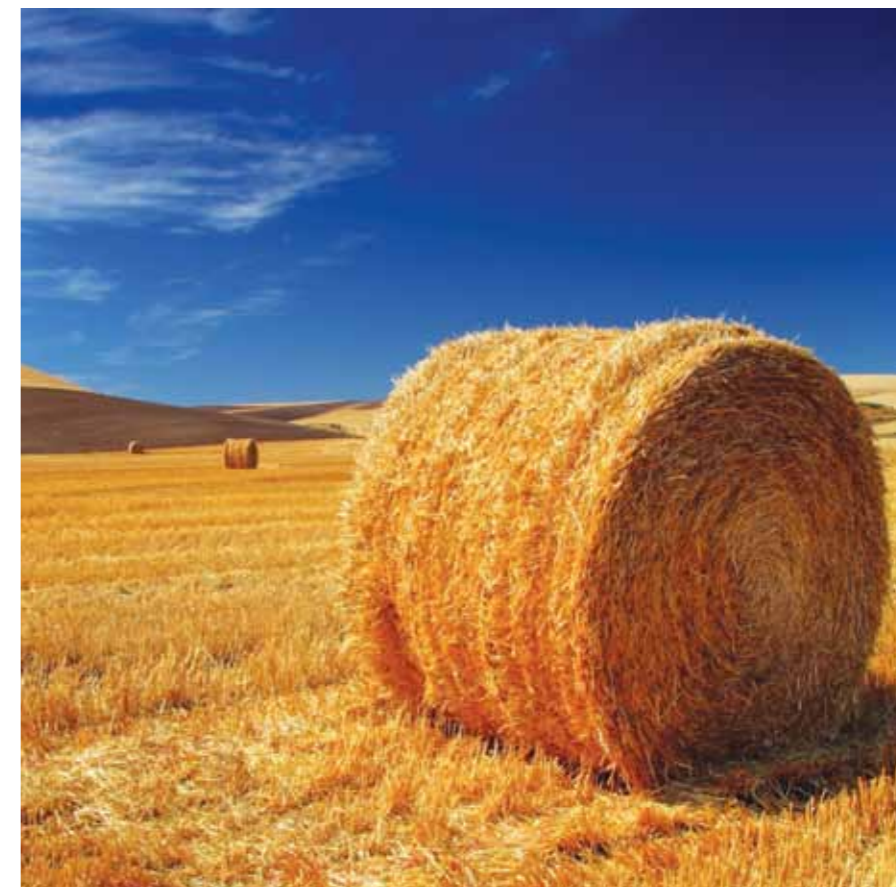

Dušan Stokić
rukovodilac Centra za zaštitu
životne sredine Privredne komore
Srbije

Sagledavajući iskustva zemalja članica EU koje su poslednje prošle trnovit put pregovora (Hrvatska, Bugarska, Rumunija i druge), mi smo u Privrednoj komori Srbije više nego svesni da će dobra priprema za pregovore vezano za Poglavlje 27 – životna sredina i klimatske promene – biti jedan od ključnih preduslova za njihovo uspešno okončanje. U tom smislu, PKS je aktivna na više frontova i otvara saradnju sa najširim krugom zainteresovanih za ovaj proces. Najpre, Komora je formirala interni Stručni tim za praćenje pregovora sa EU za sva poglavlja koja se odnose na ekonomiju i privredu – ukupno pratimo 27 od 35 pregovaračkih poglavlja. Mi smatramo da je najvažnije u ove procese uključiti one koji će podneti najveći teret primene propisa iz oblasti zaštite životne sredine, a to su privredni subjekti. Stoga smo u ovaj Tim odmah uključili predstavnike javnih preduzeća, privatnih kompanija, preduzetnika

i ostalih zainteresovanih kako bi dobili što realniju sliku problema u industriji i mogućih rešenja u implementaciji propisa. Privredna komora Srbije, i posebno Centar za zaštitu životne sredine, insistira na kontinuiranom dijalogu sa privredom, tako da se stalno održavaju konsultacije i sektorski sastanci sa elektro-energetskim sektorom, ambalažnom, prehrambenom, farmaceutskom, metalnom, građevinskom industrijom i drugim industrijama, a kako bi što jasnije artikulirali probleme i definisali moguća rešenja najvećih problema, kao što su pitanja industrijskog i opasnog otpada, primene zahteva Direktive o industrijskim emisijama, medicinskog i farmaceutskog otpada, otpadnih voda, ambalaže i ambalažnog otpada, iskorišćenja otpada kao sirovine kroz uređenje tržišta otpada i dr. Istovremeno, Privredna komora Srbije je aktivno uključena u Pregovaračku grupu 27 i stalno informiše svoje članice o predstojećim aktivnostima, posebno u vezi sa izradom Specifičnih planova implementacije najtežih EU direktiva – industrijsko zagađenje, ambalažni otpad, deponije, električni i elektronski otpad, kao i komunalne otpadne vode i voda za piće. Primera radi, u sektorima energetike, naftne, hemijske, građevinske, prehrambene industrije i rudarstva za primenu Direktive o industrijskim emisijama, samo investicioni troškovi za razvoj infrastrukture biće oko 1,1 milijarda evra do 2034. godine. Naš ključni zadatak, u predstojećem periodu, jeste da u dijalogu sa privredom i državom pomognemo pregovaračkom Timu za poglavlje 27 da se definišu što realniji prelazni rokovi za pojedinačne instalacije i zahteve pojedinih direktiva i za to obezbedi adekvatna finansijska, ekonomska i socijalna argumentacija u pregovorima sa Evropskom komisijom. Privredna komora Srbije, kao nacionalna poslovna asocijacija, nastaviće da bude zastupnik interesa privrede i partner Vlade i pregovaračkog Timu, u najboljem interesu svih.

Jelena Đedović
viši savetnik u Odseku za životnu
sredinu, poljoprivredu i ruralni
razvoj, KEI

Odsek za životnu sredinu, poljoprivredu i ruralni razvoj, u okviru Kancelarije za evropske integracije, u procesu pregovora sa EU koordinira oblast životne sredine i klimatskih promena - Pregovaračko poglavlje 27. Ova koordinacija podrazumeva više aktivnosti od kojih je većina stalnog karaktera (izrada strateških dokumenata u procesu pristupanja Evropskoj uniji, koordinacija i pružanje stručne pomoći u procesu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i u radu tela osnovanih ovim Sporazumom, pružanje stručne pomoći državnim organima u toku pregovora o članstvu Srbije u Evropskoj uniji i pružanje

pomoći organima državne uprave u procesu usklađivanja propisa sa propisima Evropske unije), dok su pojedine aktivnosti okončane sa već završenim fazama pregovora. Tako je Odsek za životnu sredinu, poljoprivredu i ruralni razvoj, zajedno sa Misijom RS u Briselu, po održavanju prve međuvladine konferencije između RS i EU (januar 2014. godine) uspešno organizovao sastanke eksplanatornog (15-19. septembra 2014. godine) i bilateralnog (17-21. novembar 2014. godine) skringa u oblasti životne sredine i klimatskih promena. Posle održanih sastanaka skringa, srpska administracija je pripremila dokument „Status i planovi prenošenja i sprovođenja pravnih tekovina EU za poglavlje 27 - životna sredina i klimatske promene“ koji Evropska komisija ocenila pozitivno. Od izveštaja sa skringa koji bi Srbija trebalo da dobije do kraja godine, zavisice i dalji tok pregovora pa samim tim i tok koordinacije ovog procesa u oblasti životne sredine i klimatskih promena.

Nataša Đereg

direktorka Centra za ekologiju i održivi razvoj (CEKOR), koordinatorka Radne grupe Nacionalnog konventa o EU za Poglavlje 27 - Životna sredina

Nacionalni konvent o Evropskoj uniji (NKEU) predstavlja stalno telo u okviru kojeg se vodi tematski strukturirana

debata predstavnika državne administracije, političkih partija, nevladinih organizacija, stručnjaka, privrede, sindikata i profesionalnih organizacija, o pristupanju Srbije Evropskoj uniji.

Glavni zadatak radne grupe 19 je da prati pregovore sa EU u oblasti životne sredine i klimatskih promena (Poglavlje 27) i međusobnu interakciju sa ostalim poglavljima, i da informiše i uključi OCD i zainteresovanu javnost u sve ključne faze procesa pregovora. Želimo da doprinos Radne grupe 19 bude inicijativa svih nas, a da kroz naše preporuke Vladi i Pregovaračkom timu dođemo do uspešnih i kvalitetnih

pregovora i uspešnih reformi uz široko učešće svih zainteresovanih grupa i stalnog dijaloga.

Od kada je ponovo formirana u okviru Konventa, od oktobra 2014. godine, Radna grupa za životnu sredinu i klimatske promene se okupljala kroz svoje tematske sednice- ukupno tri. Radna grupa je bila pozvana i učestvovala je na sastanku oko nacrtata teksta tzv. Post skrining dokumenta za Poglavlje 27 u Beogradu u avgustu 2015. godine, nakon čega su podneti i komentari OCD na pomenuti dokument.

Glavni komentari i sugestije proizvedene tokom ovih zasedanja sadržani su u Knjizi preporuka NKEU i dostavljeni svim relevantnim institucijama. Tokom 2016, planirana su barem dva redovna zasedanja Radne grupe, a takođe su mogući i određeni treninzi za članove ove radne grupe. S obzirom da je do kraja 2016. najavljano otvaranje ovog Poglavlja očekujemo intenzivniji rad do kraja ove i u narednoj godini. Radna grupa je spremna da ponudi svoju pomoć Pregovaračkoj grupi u izradi zakonskih predloga, u sprovođenju određenih analiza i drugih analitičkih materijala.

Marina Tadić

savetnica za sprovođenje i praćenje sprovođenja projekata, Grupa za međunarodnu saradnju i evropske integracije, Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije

S obzirom na izuzetan značaj Poglavlja 27, ali i obimne aktivnosti civilnog društva u Srbiji u oblasti zaštite životne sredine i značajan broj organizacija koje se bave ovom

temom, jako je važno obezbediti aktivno učešće civilnog društva u procesima u vezi sa ovim poglavljem. Već nekoliko godina Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije, u saradnji sa Pregovaračkim timom za vođenje pregovora o pristupanju Srbije EU, Kancelarijom za evropske integracije i drugim nadležnim institucijama, radi na uključivanju organizacija civilnog društva u proces pregovora o pristupanju Republike Srbije EU. Posebno važan segment ovog rada predstavlja jačanje kapaciteta organizacija za praćenje ovog procesa kroz organizovanje obuka za pojedina poglavlja. Obuka o Poglavlju 27, zbog velikog interesovanja civilnog društva, bila je prva obuka koju je Kancelarija organizovala još 2013. godine. Tom prilikom više od 60 predstavnika organizacija civilnog društva imalo je priliku da se susretne sa predstavnicima resornog ministarstva i Kancelarije za evropske integracije, ali i da od glavnog pregovarača za Poglavlje 27 Republike Slovenije čuje utiske o ključnim izazovima u ovom Poglavlju. Kancelarija je takođe, u saradnji sa pomenutim partnerima, 2014. godine organizovala praćenje internet prenosa eksplanatornog analitičkog pregleda usklađenosti zakonodavstva Republike Srbije sa pravnim tekovinama EU (skrining). Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom učestvuje i u radu Pregovaračke grupe za Poglavlje 27. U predstojećem periodu važno je raditi na pravovremenom informisanju civilnog društva, jačanju saradnje i međusobne komunikacije, posebno uzevši u obzir da u domaćem civilnom sektoru postoji veliko znanje i stručnost u oblastima u vezi sa Poglavljem 27.

Doc. dr Mirjana Drenovak Ivanović

članica Pregovaračkog tima Vlade Srbije za pregovore sa EU, zadužena za određene sektore u okviru poglavlja 27 dodati (među njima i industrija)

Predmet pregovaračkog procesa jeste dinamika i način na koji će nova država članica u punoj meri preneti i primeniti pravne tekovine EU u oblasti životne sredine. Stoga se, tokom pregovora, za punu primenu direktiva koje se smatraju naročito zahtevnim, bilo zbog troškova njihove primene ili zbog posebne osetljivosti za novu državu članicu, može razgovarati o prelaznim rokovima. U Uvodnoj izjavi Srbije na Međuvladinoj konferenciji o pristupanju Srbije Evropskoj uniji,

najavljeno je da će za one sektore u kojima ne postoji mogućnost potpunog usklađivanja i primene obaveza u trenutku ulaska u članstvo, biti zatraženi prelazni periodi. Eventualno zatraženi prelazni periodi moraju biti ograničeni u pogledu trajanja i obima i praćeni planom sa jasno određenim fazama za dostizanje potpune primene obaveza iz članstva. U cilju preciziranja sredstava i aktivnosti koji su neophodni za aproksimaciju u oblasti životne sredine i klimatskih promena, i određivanje potrebe da se za određene direktive zatraže prelazni periodi, izrađuju se strategije za pojedinačne sektore životne sredine i planovi za implementaciju posebnih direktiva, među kojima, Direktiva o maksimalnim nacionalnim emisijama za određene zagađujuće materije, Direktiva o uspostavljanju sheme za trgovinu emisijama gasova sa efektom staklene bašte i Direktiva o industrijskim emisijama.

NOVOSADSKI SAJAM

28/9 - 2/10/2016

MEĐUNARODNI SAJMOVI

LORIST

• LOV, RIBOLOV I SPORT • ŠUMARSTVO
• HORTIKULTURA • EKOLOGIJA

30/9 - 2/10/2016

SPORT

29/9 - 1/10/2016

TURIZAM

30/9 - 2/10/2016

KONJARSTVO

• SAJAM KONJARSTVA I SERSANA

www.sajam.net

PORODIČNI DAN
Subota, 1. oktobar

Roditelji s decom do 16 godina, ulaze na sajmove sa jednom kupljenom ulaznicom!

GENERALNI SPONZOR

